

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida)	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globalashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari.....	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М. Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish Xamidova Z. U.	495
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati..... Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	501
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi..... Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	505
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish..... Shaymatova Nargiza Ashurovna	511
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari..... Shodmonova Odina G'ofur qizi	516
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili..... Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	520
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati..... Eldor Uskanov	525
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari Yusupova Jamila Karamatdinovna	530
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida) Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	534
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash..... Sobirov Azizbek Avzbekovich	541
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari..... Gadaev Ismat Yadgarovich	548
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	551
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari..... Kobilova Nasiba Xurramovna	554
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	561
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market..... Musyeva Shoira Azimovna	566
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi..... Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	570
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish..... Rashidova Xadicha Tursunalievna	575
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modelashtirish yo'llari Raxmanov Mexridin Sindarovich	581
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba..... Tashmatov Rustam Xusanovich	586
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	592
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti..... Zilola Jumanova	595
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан Абдуллоев Фуркат Олимджонович	602
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана..... Кадиров Алишер Исмаилович	607
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов Раупов Жамшид Рашидович	611

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махомадризовна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ZAMONAVIY MEHNAT BOZORINING RIVOJLANISHI

Layli Mirzayeva

Buxoro davlat universiteti Iqtisodiyot va turizm fakulteti Raqamli
iqtisodiyot yo'nalishi 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada mamlakatimizda raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat munosabatlari, mehnat bozori xususiyatlari va uning rivojlanishi haqida nazariy ma'lumotlar va zamonaviy mehnat bozorining amaliy jihatlari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: mehnat, inson kapitali, mehnat bozori, raqamli iqtisodiyot, an'anaviy ish, virtual ish.

Abstract: This article reveals theoretical information about labor relations, the characteristics of the labor market and its development in the digital economy in our country, as well as the practical aspect of the modern labor market.

Key words: labor, human capital, labor market, digital economy, traditional labor, virtual labor.

Аннотация: В данной статье раскрыты теоретические сведения о трудовых отношениях, характеристике рынка труда и его развитии в условиях цифровой экономики в нашей стране, а также практический аспект современного рынка труда.

Ключевые слова: труд, человеческий капитал, рынок труда, цифровая экономика, традиционный труд, виртуальный труд.

KIRISH

Mamlakatni rivojlantirish sur'atlarini oshirish, milliy iqtisodiyotni cho'qqilarga chiqarish, iqtisodiy o'sishni ta'minlash, eng avvalo, har qanday jamiyatning boyligi hisoblangan ishlab chiqaruvchi kuchlarning tarkibiy qismi hisoblangan inson mehnat faoliyatining natijasi bilan bog'liqdir. Samarali mehnat davlat milliy iqtisodiyotini rivojlantirish sur'atlarini barqaror oshirishning asosi bo'libgina qolmasdan, u mamlakat aholisining farovon turmush kechirishini ta'minlash va ularga kerak bo'lgan ehtiyojlarini qondirish vazifasini ham hisoblanadi.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan barcha islohotlarning tub maqsadi – bu inson farovonligi, uning munosib farovon turmush darajasini ta'minlashdan iborat. Bu esa, o'z navbatida davlat tomonidan aholining samarali ish bilan band bo'lishiga barcha shart-sharoitlarni yaratib berishi, shu jumladan, tadbirkorlar uchun qulay biznes yuritish muhiti, investitsiya, soliq siyosati, shaffoflik, sud-huquq tizimining adolatli bo'lishi kabi omillarga bog'liq. Chunki mamlakatimizda yaratilayotgan ish o'rinlarining 90 foizi xususiy sektor hissasiga to'g'ri keladi va aynan iqtisodiyotning taraqqiyoti kichik va o'rta biznesning rivojlanishi bilan bog'liq. Mamlakatimizda boshlangan tub islohotlarning asosini "O'zbekiston Respublikasining 2021–2030-yillarda aholi bandligiga ko'maklashish strategiyasi", O'zbekiston Respublikasining "Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida"gi Qonuni, 2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi tashkil etadi va unda aholining ish bilan bandligi masalasi alohida o'rin tutadi. Mamlakatimizda demografik holatning keskinligi, aholi sonining yuqori sur'atlarda o'sishi va har yili 500 mingdan ortiq yoshlarning mehnat bozoriga kirib kelishi aholining barqaror ish bilan bandligi masalasini o'ta dolzarb qilib qolmoqda¹.

Hozirda mamlakatimizning istiqbolini belgilab beruvchi hujjatlarda raqamli va bilimga asoslangan iqtisodiyotni shakllantirish, yuqori malakali kadrlarni tayyorlash, ularning kompetensiyasini rivojlanishi, izchil va uzluksiz rivojlanishini hamda aholining samarali ish bilan bandligini, aholi va davlat organlari o'rtasidagi munosabatlarni, jumladan, mehnat munosabatlarini raqamli elektron platformalar yordamida amalga oshirishni nazarda tutadi.

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli Farmoniga 1-ILOVA. 2017 – 2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Yigirma birinchi asrning ikkinchi o'n yilligidan boshlab kompyuterlashtirish, 3D texnologiyalar, sun'iy intellekt, robot texnikasi va mehnatning boshqa zamonaviy vositalari, yangi texnologiyalarning rivojlanishi o'ziga xos ahamiyatga ega. Shu tufayli an'anaviy xizmat ko'rsatish, savdo, boshqarish sohalaridagi faoliyat turlari, ta'lim, san'at, huquqshunoslik, kommunikatsiya-alloqa tarmoqlarida ish bilan bandlikning shakllari tubdan o'zgarib bormoqda. Natijada avvalgi industrial jamiyatdan yangi, innovatsion iqtisodiyotga o'tish kuzatilmoqda. Buning natijasida turlicha xususiyatlarni tarmoq va sohalarida ko'rish mumkin:

- tarmoq va sohalarida juda ham samarali sanoat, bilimlar industriyasi, yalpi ichki mahsulot hajmida yuqori sifatli va innovatsion xizmatlarni qamrab olgan innovatsion sektor ustunlik qila boshladi;
- tarmoq va sohalarida miqdor jihatdan o'sishdan ko'ra ko'proq sifat jihatdan yangi innovatsion o'zgarishlarga moyillik sezilarli darajada o'zgara boshladi;
- tarmoq va sohalarida faoliyatning barcha turlarini keskin raqobat qamrab olgan;
- "mehnat" omili "inson kapitali" tomon o'zgarmoqda, bu – zamonaviy mehnat bozorida yuqori malakaga, ijodiy va ilmiy salohiyatga ega xodimlarga talabni kuchaytirmoqda.

Zamonaviy mehnat bozorining eng yangi nazariyasi 2010-yilda iqtisodiyot sohasida Nobel mukofotiga sazovor bo'lgan uch iqtisodchi olim – amerikalik Piter Daymond va Deyl Mortensen hamda Buyuk Britaniya Akademiyasining a'zosi Kristofer Pissarides tomonidan ilgari surildi. Agar Piter Daymond va Deyl Mortensen ba'zan mehnat bozorida bo'sh ish joylari ko'p bo'lganda ham ishsizlik paydo bo'ladi, degan xulosaga kelgan bo'lsalar, Kristofer Pissarides o'zining inqilobiy nazariyasi – ishsizlar ish joyini qancha faol qidirarsalar, shuncha ko'p ish joylari yaratilishini asoslab berdi².

Zamonaviy mehnat bozori mavzusiga oid turli xorijiy nazariyalar qatorida MDH davlatlari va O'zbekistonlik iqtisodchi olimlarining tadqiqotlari ham muhim metodologik ahamiyatga ega. Mehnat bozorini aholining ish bilan bandligi siyosatini amalga oshirish orqali tartibga solishga nisbatan turlicha yondashuvlarga, eng avvalo, "ish bilan bandlik sohasi" va "mehnat bozori" tushunchalariga asoslanadi³.

Mamlakatimiz iqtisodchi olimlarning e'tiroficha: "Mehnat bozori – ishga qobiliyatli aholining faol (ish bilan band va mehnatga muhtoj aholi) qismi bilan ish beruvchilar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni tartibga soluvchi, "mehnat qobiliyati"ni sotish-sotib olishni amalga oshiruvchi hamda ishchi kuchiga talab va taklif o'rtasidagi nisbatlarni bevosita barqarorlashtiruvchi ko'p omilli, murakkab ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar tizimidir"⁴.

Mahalliy iqtisodchi olimlar D.N.Rahimova, G.Q.Abdurahmonova, Sh.R. Xolmo'minovlar ish bilan bandlik va mehnat bozorini makroiqtisodiyot bilan bog'liq holda tadqiq etish zarurligini uqtirishadi. Ish bilan bandlik va mehnat bozori umumiy makroiqtisodiy tizimning bir-biri bilan bog'liq elementlaridir. Shuning uchun ish bilan bandlik va mehnat bozorining hozirgi davrdagi muammolarini o'rganish mazkur konsepsiyaga asoslanishi kerak, deb hisoblaydilar⁵.

Shunday qilib, ish bilan bandlik makro, shuningdek, mikrodarajadagi (bevosita korxonalarda, ishlab chiqarish sohasi va bozorda) ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarning turli shakllarini o'zida mujassamlashtirgan ijtimoiy umumiy iqtisodiy kategoriya hisoblanadi. Shu ma'noda biz ish bilan bandlikka oid nazariyalarni umumlashtirgan holda, ish bilan bandlikni jismoniy shaxslarning qonunga zid bo'lmagan, ularning shaxsiy va ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish bilan bog'liq, ularga ish haqi yoki mehnat daromadi keltiradigan faoliyat, shuningdek, bunda mehnat bozorida ish kuchiga talab va taklifning miqdor hamda sifat jihatdan mutanosibligi darajasini aks ettiruvchi ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarning paydo bo'lishi, deb baho beramiz.

TADQIQOTNING USULLARI

Ushbu maqolani yozishda qiyosiy statistik tahlil, statistik guruhlash, ilmiy va mantiqiy fikrlash kabi usullardan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mehnat bozorida olib borilgan tadqiqotlar hozirgi davrda ish bilan bandlikda jiddiy o'zgarishlar sodir bo'layotganligidan dalolat beradi. Eng avvalo, ish kuchining mobilligi ortib bormoqda. Korxonalarda tobora ko'proq xodimlar ishdan bo'shayotgani holda, yangi xodimlarni yollash ham ortmoqda. Shu bilan birga zamonaviy

2 Kalandar Abdurahmonov. Mehnat iqtisodiyoti: Nazariya va amaliyot / Darslik. Kalandar Abdurahmonov. T.: O'zbekiston. Respublikasi Fanlar akademiyasi "Fan" nashriyoti davlat korxonasi, 2019

3 Kalandar Abdurahmonov. Mehnat iqtisodiyoti: Nazariya va amaliyot / Darslik. Kalandar Abdurahmonov. T.: O'zbekiston. Respublikasi Fanlar akademiyasi "Fan" nashriyoti davlat korxonasi, 2019

4 Kalandar Abdurahmonov. Mehnat iqtisodiyoti: Nazariya va amaliyot / Darslik. Kalandar Abdurahmonov. T.: O'zbekiston. Respublikasi Fanlar akademiyasi "Fan" nashriyoti davlat korxonasi, 2019

5 Kalandar Abdurahmonov. Mehnat iqtisodiyoti: Nazariya va amaliyot / Darslik. Kalandar Abdurahmonov. T.: O'zbekiston. Respublikasi Fanlar akademiyasi "Fan" nashriyoti davlat korxonasi, 2019

malaka va bilimlarga ega bo'lgan mutaxassislariga talab muttasil ortib bormoqda. Xodimlarning mehnat sharoitlari ham tubdan o'zgarmoqda. Masofada turib ishlash, teleish, muayyan loyiha doirasida shartnoma asosida mehnat faoliyatini amalga oshirish tobora ommalashib bormoqda. Bu esa ko'p jihatdan raqamlashtirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi bilan bog'liq.

Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga keng kirib kelishi barcha sohalarida mehnat faoliyatida AKTdan foydalanish natijasida "haqiqiy" va "virtual" dunyo bilan uzviy bog'lanish sharoitida bo'lishni taqozo etmoqda. Keng qamrovli ulanish tufayli hatto masofa ham ish bilan bandlikni ta'minlashda muammo bo'lmay qoldi. Raqamli iqtisodiyot nafaqat bilimga asoslangan iqtisodiyotni shakllantirish, mehnat bozorida intellektual, yuqori malakali, bilimli kadrlarga bo'lgan talabning ortishi, balki, mehnat munosabatlarini rasmiylashtirishdagi ahamiyati va asoslarini O'zbekistonda qabul qilingan quyidagi hujjatlarda ko'rish mumkin. (1-rasm).

Raqamli O'zbekiston-2030 strategiyasi	2030- Barqaror rivojlanish sohasida milliy maqsad va vazifalar	2021-2030-yillarda aholi bandligiga ko'maklashish strategiyasi	2022-2030-yillarda O'zbekistonni innovatsion rivojlanish strategiyasi	O'zbekistonning 2035-yilgacha rivojlanishi strategiyasi konsepsiyasi
Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni shakllantirish	Samarali va munosib bandlikni oshirish	Rasmiy va barqaror bandlikni kengaytirish	Inson kapitalini rivojlantirish	Yuqori iqtisodiy o'qish va o'rta sinfning shakllanishi

1-rasm: Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat munosabatlarini rasmiylashtirish asoslari

Raqamli iqtisodiyotda robot texnikasi va sun'iy intellekt kabi zamonaviy texnologiyalar orqali ish joylari avtomatlashtirilmoqda, ishlab chiqarish tubdan takomillashyapti, buning natijasida, mehnat unumdorligi keskin ortishi bilan birga, ushbu jarayonlar butun jahon mehnat bozoriga kuchli ta'sirini ko'rsatmoqda. "McKinsey-MGI" global instituti ekspertlarining fikricha, raqamli texnologiyalar yaqin 20 yil ichida hozirgi paytda ishlab chiqarishda xodimlar ishtirokida bajarilayotgan operatsiyalarning 50 % ga yaqinini avtomatlashtirish imkonini beradi⁶.

Ishlab chiqarishning avtomatlashtirilishi bugungi kunda mehnat faoliyatini amalga oshirish uchun o'rta malaka talab qilinadigan ish joylariga ham ta'sir ko'rsatishi shubhasizdir. Oqibatda ana shu toifa xodimlarning anchagina qismi qisqartirilishi talab qilinadi. So'nggi ma'lumotlarga muvofiq, jahonda 192,7 mln kishi ishsiz, mehnatga layoqatli aholining 30 dan 45 % gachasi ish izlayotganligi yoki qisman ish bilan bandligi, deyarli 75 mln yoshlar rasman ishsiz sifatida ro'yxatga olinganligi hisobga olinsa, fan-texnika taraqqiyoti yutuqlarining ishlab chiqarishga keng joriy etilishi jahon mehnat bozoriga jiddiy ta'sir ko'rsatishi shubhasizdir⁷.

Hozirgi globallashtirish jarayonida ko'pincha tashkilotlarda ishlaydigan xodimlar yangi innovatsion texnologiyalarni o'zlashtirishni istamaydilar yoki ular buni zarurat tufayli qiladilar. Tashkilot rahbarlari o'z xodimlarini innovatsiyalarni faol o'rganishlari maqsadida doimo o'qish va malakasini oshirish yoki qayta tayyorlashga yuborishadi. Xodimlarning ko'pchiligi qayta o'qitilgandan keyin korxona tashkilotda rivojlanishni kuzatish mumkin. Zamonaviy mehnat bozori juda tez o'zgarib borayotganini hisobga olib, kasblarga qiziqish yetarlicha tez o'zgarimoqda. Hozirgi kunda an'anaviy va noan'anaviy(virtual) ish faoliyat ajratilib ko'rsatiladi va ularning xususiyatlarini ham aytib o'tish lozim. Noan'anaviy(virtual) ish bandlikda ijtimoiy-mehnat munosabatlari an'anaviylardan quyidagilar bilan farqlanadi:

- ijtimoiy-mehnat munosabatlari subyektlari o'rtasidagi munosabatlar hamkorlik, sheriklik xususiyatiga ega bo'ladi. Chunki xodim mehnat faoliyatini ish beruvchidan masofada turib amalga oshiradi;
- xodimlar rahabariyat tomonidan nazorat qilinmaydi, mustaqil qarorlar qabul qiladi, o'z mehnatini mustaqil tashkil etadi;
- ish vaqtidan foydalanishda xodimlar katta erkinlikka ega, ular o'z ish vaqtlarini mustaqil rejalashtiradi. Masofada turib ishlashda an'anaviy ish joyi xususiyatida ham jiddiy o'zgarishlar ro'y beradi. (2-jadval)⁸.

6 Measuring the Digital Economy/A new perspective // <http://ec.europa.eu/eurostat/documents>

7 Technology, jobs, and the future of work // <http://www.mckinsey.com>

8 Kalandar Abdurahmonov. Mehnat iqtisodiyoti: Nazariya va amaliyot / Darslik. Kalandar Abdurahmonov. T.: O'zbekiston. Respublikasi Fanlar akademiyasi "Fan" nashriyoti davlat korxonasi, 2019. 513-bet

2-jadval: An'anaviy va virtual ish joylarining xususiyatlari

Xususiyatlar	An'anaviy ish joylari	Virtual ish joylari
Amal etish vaqti	Doimiy, barcha xodim lar uchun bir xil masalan 9 dan 18 gacha	Xodim uchun eng maqbul vaqtda
Ish o'rnining joylashishi	Qoida bo'yicha, korxonada, tashkilotda va muassasa doirasida	Xodim uchun qulay vaqtda
Amal etish muddati	Asosan uzoq muddatli	Asosan qisqa muddatli
Ish beruvchi	Asosan bitta	Ko'pincha bir nechta
Mehnatga haq to'lash shakli	Vaqtbay va soatbay	Soatbay

Raqamli texnologiyalar zamonaviy mehnat bozoriga ijobiy ta'sir ko'rsatishini aytib o'tish lozim. Birinchi navbatda, "raqamli iqtisodiyot" ish haqi darajasi yuqori bo'lgan yangi ish joylarining yaratilishiga xizmat qiladi. Buni, jumladan, AQShning "GE" mashinasozlik kompaniyasi misolida yaqqol ko'rish mumkin. Ushbu kompaniya 2020-yilgacha bo'lgan davrda raqamli texnologiyalardan foydalaniladigan jahondagi eng yirik o'nta kompaniya qatoridan o'rin olishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan. "GE", jumladan, dasturchi xodimlarining sonini 20 ming kishiga yetkazishni rejalashtirmoqda. Buni mashinasozlik sohasida misli ko'rilmagan inqilobiy strategiya sifatida baholash mumkin⁹.

O'zbekistonda ham aholini masofaviy ish bilan ta'minlash istiqbollari katta. Shuning uchun, eng avvalo, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini jadal rivojlan tirish choralari ko'rilmogda. 2023-yilning o'zida mamlakatda Internetdan foydalanuvchilar soni ikki baravarga ortdi va 26,7 mln kishini tashkil etdi. Mintaqalarda 18,3 mingta baza stansiyalari o'rnatilgan. "Elektron hukumat" faoliyati kuchaytirilib, u orqali ko'rsatilayotgan xizmatlar turlari va hajmi muttasil ortib bormogda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, raqamli iqtisodiyot davrida mehnat bozori bo'yicha zamonaviy bilimga, axborotga ega bo'lish juda muhim hisoblanadi. Chunki turli tarmoq va sohalarda o'z ishini yuritayotgan korxonalar faoliyatidagi samarali bandlikni ta'minlash ular uchun zamonaviy ishchi kuchi bilan ta'minlash dolzarb hisoblanadi. Shunday ekan, mehnat bozori infratuzilmasi shakllanishi va rivojlanishining muhim shart-sharoiti, vositasi bo'lib, uning subyektlari o'rtasidagi aloqalarni ta'minlovchi mehnat bozori axborot tizimini shakllantirishdan iboratdir. Raqamli iqtisodiyot zamonaviy mehnat bozorida mehnat unumdorligini oshirishga olib keladi, raqamli texnologiyalar xodim malakasining taqdim etilayotgan ish joyiga to'liq va aniq muvofiq bolishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, u ishsizlikni kamaytiradi, chunki xodimga axborot texnologiyalardan foydalangan holda o'zi uchun ish topish muddatini keskin qisqartiradi. Raqamli texnologiyalar avval mehnat bozorida mavjud bo'lmagan kasb va mutaxassisliklarni ham yaratishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida"gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasining 2021–2030-yillarda aholi bandligiga ko'maklashish strategiyasi".
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli Farmoniga 1-ILOVA. 2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 16.09.2021-yildagi PQ- 5245 son qarori.
5. Abduraxmonov Q.X., Shoyusupova N.T. Aholini ish bilan bandligi. O'quv qo'llanma. – T.: 2011. – 291 b.
6. Kalandar Abdurahmonov. Mehnat iqtisodiyoti: Nazariya va amaliyot / Darslik. Kalandar Abdurahmonov. T.: O'zbekiston. Respublikasi Fanlar akademiyasi "Fan" nashriyoti davlat korxonasi, 2019
7. Xolmo'minov Sh.R., Xolmurodov S.E. Mehnat bozori iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma. – T.: 2013. – 228 b.
8. Xolmo'minov Sh.R. Mehnat bozori iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma. – T.: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2004. – 144
9. Measuring the Digital Economy/A new perspective // <http://ec.europa.eu/eurostat/documents>
10. Technology, jobs, and the future of work // <http://www.mckinsey.com>
11. World employment and social outlook, <http://www.ilo.org>

9 World employment and social outlook, <http://www.ilo.org>

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.